

112006 - با اعضای غیر مسلمان خانواده‌ی خود چه رفتاری داشته باشد؟

سوال

زنی اسلام آورده و همراه با خانواده‌ی غیر مسلمان خود زندگی می‌کند. آن‌ها اعتراضی به مسلمان شدن او ندارند، و او به هر روشی سعی در دعوت آن‌ها داشته که فایده‌ای نداشته. حال که آنان بر گمراهی خود هستند او باید چه رفتاری با آن‌ها داشته باشد؟ آیا رابطه‌اش را با آنان ادامه دهد یا محدود کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برای کسی که خداوند او را به اسلام هدایت کرده واجب است برای رساندن این نور به زندگی خانواده و خویشان خود مبادرت ورزد زیرا آنان برای دعوت به این دین و نور اسلام در اولویت هستند و اگر در میان آنان کسی را یافت که نسبت به اسلام جبهه نمی‌گیرد این نعمتی بزرگ است و مسلمان باید از آن استفاده نماید و اسلام را به بهترین روش به او عرضه کند و در راه دعوت وی هر راه جایی را در پی بگیرد، مانند دادن محتوای صوتی و تصویری یا کتاب، یا معرفی سایت‌های مناسب و یا دعوت کردن شخصیت‌های تاثیرگذار دعوتگر و دادن هدایا و اخلاق و رفتار نیک و دوری از تندى، و همچنین همیشه برای هدایت و توفیق آنان دعا کند.

وقتی خداوند دستور به نیکی و خوبی در حق پدر و مادری داده که فرزند خود را به کفر دعوت می‌کنند و در راه آن به سختی کوشش می‌کنند، من باب اولی باید در حق کسانی که راضی به اسلام آوردن شما هستند و در این راه مانع شما نشده‌اند نیکی و محبت بیشتری نمود.

الله تبارک و تعالی می‌فرماید:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (١٤) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ [لقمان: ١٤ - ١٥]

(و انسان را درباره‌ی پدر و مادرش سفارش کردیم. مادرش به او باردار شد، سستی بر روی سستی و از شیر گرفتنش در دو سال است. [سفارش نمودیم] که شکرگزار من و پدر و مادرت باش که بازگشت [همه] به سوی من است (١٤) و اگر تو را وادارند تا درباره‌ی چیزی که تو را بدان دانشی نیست به من شرک ورزی از آنان فرمان مبر و [با این حال] در دنیا به خوبی

با آنان معاشرت کن و راه کسی را پیروی کن که توبه‌کنان به سوی من باز می‌گردد).

ابن جریر طبری - رحمه الله - می‌گوید:

«ای انسان، اگر پدر و مادر تو را وادار نمودند که در عبادت خود دیگری را با من شریک کنی که نمی‌دانی او شریک [من] است - و او شریکی ندارد و والا و برتر است - پس در آنچه می‌خواهند یعنی شرک ورزیدن به من از آنها اطاعت نکن **وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا** و در دنیا از آنان اطاعت کن بی‌آنکه در مورد آنچه میان تو و پروردگارت هست از آنان پیروی کنی، و نه در گناه» تفسیر طبری (۲۰ / ۱۳۹).

ابن کثیر - رحمه الله - نیز می‌گوید:

«یعنی: اگر همه‌ی کوشش خود را کردند تا پیرو دین‌شان شوی از آنان نپذیر، اما این مانع آن نشود که در دنیا به نیکی با آنان رفتار نمایی، یعنی نسبت به آنان نیکوکار باشی **وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ** یعنی پیرو مومنان باش» تفسیر ابن کثیر (۶ / ۳۳۷).

از علمای کمیسیون دائمی فتوا پرسیده شد:

من خانواده‌ای مشرک دارم، جز خواهرم که مسلمان است. آیا جایز است با آنها زندگی کنم و خوردن و نوشیدنم با آنان باشد، و اگر جایز باشد، آیا جایز است که به آنان صراحتاً بگویم که کافرنند و از دین خداوند خارجند؟ با این وجود که آنان را دعوت داده‌ام اما متردد هستند، نه به این سو گرایش دارند و نه به آن سو اما به شرک نزدیک‌ترند، و من جایی برای زندگی ندارم مگر نزد آنها.

پاسخ کمیسیون چنین است:

«بر شما واجب این است که به نصیحت و یادآوری آنان ادامه دهی و به نیکی با آنان رفتار کنی و به نرمی با آنان سخن بگویی، و اگر از نظر مالی توانایی داری به آنان کمک کنی، چه بسا که الله سبحانه و تعالی دل آنها را گشوده و بصیرتشان را روشن گرداند. الله متعال می‌فرماید:

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ [لقمان:]

[۱۵]

(و اگر تو را وادارند تا درباره‌ی چیزی که تو را بدان دانشی نیست به من شرک ورزی از آنان فرمان مبر و [با این حال] در دنیا به خوبی با آنان معاشرت کن و راه کسی را پیروی کن که توبه‌کنان به سوی من باز می‌گردد).

در جستجوی راه‌های گوناگون برای رساندن حق به آنان باش؛ از طریق رسائل دعوی، کتاب و نوار...».

شیخ عبدالعزيز بن باز، شیخ عبدالرزاق عفی، شیخ عبدالله بن غدیان.

فتاوی اللجنة الدائمة (۱۲/ ۲۵۵ - ۲۵۶).

شیخ صالح بن فوزان الفوزان - حفظه الله - می گوید:

«الله سبحانه و تعالی نیکی به والدین و احسان به آنان را واجب گردانده ولو اینکه کافر باشند و فرموده است:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (۱۴) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ [لقمان: ۱۴ - ۱۵]

(و انسان را درباره‌ی پدر و مادرش سفارش کردیم. مادرش به او باردار شد، سستی بر روی سستی و از شیر گرفتنش در دو سال است. [سفارش نمودیم] که شکرگزار من و پدر و مادرت باش که بازگشت [همه] به سوی من است (۱۴) و اگر تو را وادارند تا درباره‌ی چیزی که تو را بدان دانشی نیست به من شرک ورزی از آنان فرمان مبر و [با این حال] در دنیا به خوبی با آنان معاشرت کن و راه کسی را پیروی کن که توبه کنان به سوی من باز می‌گردد).

بنابراین بر شما واجب است که در امور دنیا به پدر و مادرت نیکی کنی، اما در امور دین از دین حق پیروی کن اگرچه مخالف دین پدرانیت باشد، و در همین حال از باب جبران به پدر و مادرت نیکی کن، بنابراین تو به آنها خوبی می‌کنی و خوبی آنها را با خوبی پاسخ می‌دهی اگرچه کافر باشند. پس مانعی ندارد که با پدرت رابطه داشته باشی و به او نیکی کنی و نیکی او را جبران نمایی، اما در معصیت خداوند عزوجل از او اطاعت نکن»

المنتقى من فتاوى الفوزان (۲/ ۲۵۷، سوال شماره‌ی ۲۲۶).

برای فایده‌ی بیشتر به پاسخ سوال (6401) مراجعه نمایید.

والله اعلم